

Undersøgelse om partnerdrab i Danmark

Baggrund og formål

Gennem de senere år har forskellige vigtige tiltag været med til at synliggøre, at vold i nære relationer er et alvorligt problem, som samfundet har et medansvar for at forebygge og bekæmpe: Der er fx udarbejdet nationale handlingsplaner mod vold i nære relationer, Lev Uden Vold er etableret, psykisk vold og stalking er blevet kriminaliseret, politiet har oprettet specialiserede teams, og samtidig er vidensgrundlaget om vold i familien blevet styrket.

Til trods for at hvert fjerde drab i Danmark er et partnerdrab, har det systematiske vidensgrundlag om og indsatserne mod partnerdrab hidtil været mere begrænset. Regeringens handlingsplan mod partnervold og partnerdrab 2023-2026 lægger dog op til at generere viden for styrke indsatsen mod partnerdrab i Danmark. Ansvar er placeret hos Social- og boligstyrelsen, som har bedt VIVE – det nationale forsknings- og analysecenter for velfærd om at iværksætte en undersøgelse om partnerdrab i Danmark. Formålet er at frembringe ny og aktuel viden om karakteristika og dynamikker ved sager om partnerdrab Danmark og sætte denne viden i perspektiv til eksisterende studier fra Danmark og andre lande. Som led i en fremadrettet forebyggelsesindsats vil undersøgelsen desuden bidrage til at pege på muligheder og barrierer for en forstærket indsats mod partnerdrab i Danmark.

Design

Undersøgelsen består af tre delelementer:

En litteraturgennemgang. Formålet med litteraturgennemgangen er for det første at tilvejebringe en dækkende overbliksviden over væsentlige nyere studier om partnerdrab fra Danmark og lande, som vi plejer at sammenligne os med. Studierne, der overvejende er af sociologisk/kriminologisk karakter, skal bidrage med viden om udviklingstræk og kulturelle/geografiske variationer i partnerdrab, om sociale karakteristika ved gerningspersoner og ofre; om risikofaktorer, triggere og motiver for partnerdrab, herunder også viden, der bidrager til at belyse, hvilke dynamikker og processer i parrets relation, der kan lede frem til et drab. Det vil endvidere være væsentligt at identificere solide studier, der har forsøgt at inddrage partnerdrab i forskellige grupperinger eller kategorier. For det andet vil en mindre del af litteraturgennemgangen bestå af publikationer, som tilsammen kan give eksempler på, hvordan udvalgte lande – overordnet set - har iværksat nationale strategier mod partnerdrab.

Gennemgang af ca. 50 partnerdrabssager fra Danmark. Undersøgelsens originale bidrag er at gennemgå og analysere ca. 50 partnerdrab, som er begået i 2017-2023. Der vil være tale om en totalundersøgelse af afsluttede sager. Undersøgelsestilgangen er kvalitativ, suppleret med simple optællinger. Ligesom ved andre tidligere og tilsvarende undersøgelser (Ottosen et al, 2022; Rasmussen et al., 2016 og Rye & Angel, 2019) bør dataindsamlingen være baseret på politiets efterforskningsmateriale, som vurderes at være den bedste og mest præcise datakilde til at frembringe viden om karakteristika, risikofaktorer, dynamikker triggere og motiver, der kan lede frem til partnerdrab. Sagsakter kan således anvendes til at frembringe relativt "tykke beskrivelser" (*thick description*) af de omstændigheder, der er gået forud for drabet. Herigennem skærpes blikket bl.a. også for, om nogen instanser eller pårørende kunne have grebet ind for at forebygge eller forhindre, at drabet fandt sted. En 'tyk beskrivelse' af de enkelte sager, vil formentlig bidrage til at synliggøre, at danske partnerdrab næppe kan sættes på en enkelt formel, men dækker over forskellige 'rationaler'.

Via sagsakterne er det også muligt at belyse, om der er bestemte sociale karakteristika og risikofaktorer tilstede i den enkelte sag. Sådanne informationer kodes manuelt og bliver herefter gjort til genstand for simpel beskrivende statistik på tværs af de inkluderede sager. Eksempler på sociale karakteristika er fx gerningspersonens køn, alder,

herkomst, socioøkonomiske position mv. Eksempler på risikofaktorer er fx oplysninger om forudgående partner-vold, trusler, stalking, adgang til våben mv.

Fokusgruppeinterview med fagpersoner om forebyggelse. Formålet med de kvalitative fokusgruppeinterviews er at bane vejen for handlingsrettede strategier, der kan bidrage til at forebygge og/eller bekæmpe partnerdrab. Sådanne strategier kan være rettet mod civilsamfundet (potentielle ofre, gerningspersoner, pårørende) eller mod fagpersoner eller praktikere fra forskellige myndigheder og organisationer. Denne undersøgelse fokuserer især på fagpersoner (praktikere). Et første skridt må være at identificere, om praktikere oplever, at der er videnshuller (teoretisk hhv. praktisk), og dernæst hvor der opleves at være muligheder og barrierer i myndighedssamarbejdet. De planlagte fokusgruppeinterviews afvikles med repræsentanter fra følgende faggrupper: Politi og retsvæsen; det sociale område og sundhedsvæsenet, NGO'er & krisecentre, samt forskning og analyse.

Output

Undersøgelsen er igangsat i december 2024. Resultaterne fra undersøgelsen formidles i en VIVE-rapport på ca. 100 sider, som forventes at udkomme omkring årsskiftet 2025/2026. I tilknytning til rapporten udarbejdes et kort videnshæfte ('Pixi'), hvis målgruppe er fagpersoner.

Bemanding

Projektet udføres af seniorforsker Mai Heide Ottosen (projektleder), professor MSO Anika Liversage, videnskabelig assistent Anne Sofie Perregaard Schmidt og stud. scient. soc. Sylvester Tønnesen.

MHO har tidligere gennemført flere undersøgelser og vidensopsamlinger om partnervold og om vold mod børn, og har desuden skrevet en bog om drab i familien, der var funderet på en gennemgang af 171 drabshændelser, hvoraf 69 involverede et partnerdrab. Hovedkilden var politiets sagsakter. AL har omfattende ekspertise inden for området om etniske minoriteters familieliv, herunder også om vold og undertrykkelse i disse familier. ASPS og ST har begge erfaring inden for kriminologi.

Etiske overvejelser

I forhold til gennemgang af partnerdrabssagerne er forskerne bekendt med bestemmelserne om tavshedspligt og fortrolig behandling af oplysninger fra sagerne, der formidles i strengt anonymiseret form i afrapporteringen.

Yderligere information

Kontaktperson: Seniorforsker Mai Heide Ottosen, mho@vive.dk tlf. 33 48 08 88